

Thuis in het Verpleeghuis
Waardigheid en trots op elke locatie

Archipel experimenteert met budgetbeheer door de cliënt zelf

Archipel experimenteert met een persoonsvolgend budget voor de zorgverlening, waardoor cliënten zelf hun zorgarrangement kunnen samenstellen. Het ontwikkelt zo nodig producten en activiteiten als het die nog niet biedt maar de cliënt wel wil. Nu gaat het nog om een virtueel budget, dat de organisatie voor de cliënt beheert. Bestuurder Anton Metske zou het een boeiende vervolgstap vinden de cliënt het geld daadwerkelijk in handen te geven.

‘Een openbaring’, zegt Gerrit Vennink als hem gevraagd wordt hoe het wonen in locatie Berkenstaete van Archipel Zorggroep in Son en Breugel hem bevalt. Een val waarbij hij zijn heup brak maakte hem zorgafhankelijk en zorgde ervoor dat hij na een uitvoerig revalidatietraject als 94-jarige hier terecht kwam. ‘Ik voel me hier volledig op mijn gemak’, zegt hij. ‘Ik woon hier zelfstandig met volledig pakket thuis, mijn zoon regelt alle administratieve dingen voor me en ik heb een budget waarmee ik voor mezelf alle activiteiten kan inkopen waarvan ik gebruik wil maken.’

Persoonsvolgend budget

Dat hij dit kan, komt doordat Archipel op deze locatie een experiment doet met een persoonsvolgend budget. Met dit virtuele budget kunnen de cliënten tegen kostendekkend tarief individueel zorg en dagbestedingsactiviteiten inkopen en dus hun eigen arrangementen hiervoor samenstellen. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor de klantondersteuner, een vaste aanspreekpersoon voor de cliënt die helpt het juiste aanbod te vinden waarnaar die vraagt. De dagbestedingscoach ondersteunt bij een goede invulling van de activiteiten ‘Voor iemand van mijn leeftijd ben ik weer een druk baasje’, zegt Vennink. ‘Ik doe twee keer per week mee aan de sportactiviteiten, ik kook en ik volg lezingen over uiteenlopende onderwerpen die onder de naam van “Het Genootschap” worden gegeven.’

Heel veel mogelijk

Dagbestedingscoach Sylvia van de Ven vertelt: ‘We gaan met iedere cliënt in gesprek over de vraag welke dingen hij altijd graag heeft gedaan en wat hij graag nog zou willen doen. Gaat het om activiteiten die we nog niet bieden, dan kijken we of we die kunnen opzetten. Zo is bijvoorbeeld Het Genootschap ontstaan. Eerst werden in dit kader eens per twee weken lezingen gegeven, nu is dit al driemaal per twee weken. Een fotograaf, onze bestuurder die over de organisatie vertelt, een imker, er is ruimte voor de meest uiteenlopende onderwerpen. Ook dagbesteding buiten Archipel of op een andere locatie van onze organisatie is mogelijk. We regelen dan indien nodig ook het vervoer.’

Voor het beheer van deze activiteiten hebben de cliënten een budgetformulier waarop al hun kosten inzichtelijk zijn gemaakt: de zorgkosten, de diensten en de kosten voor dagbesteding dus. ‘Ze kunnen dus sturen’, legt bestuurder Anton Metske uit. ‘Hebben ze familie die de was doet, dan kunnen ze daarop besparen en blijft dus meer geld over voor dagbestedingsactiviteiten. En tegen betaling kunnen ze ook extra diensten afnemen.’

Onderscheid bieden

De basis voor dit experiment ligt in 2010. Metske legt uit: ‘We stelden onszelf toen de vraag waarin we anders willen zijn dan andere aanbieders. Ons uitgangspunt voor het onderscheid dat wij willen maken was dat we de cliënt echt de regie geven. Het persoonsvolgend budget waarmee we nu experimenteren is een van de uitvloeisels daarvan. Een attitudeverandering bewerkstelligen onder de medewerkers is hierin essentieel. Zij moesten loskomen van de gedachte “Wij weten wel wat goed voor u is”. Een logisch gevolg was dat we de stap zetten naar zelfsturende teams. Ook de medewerkers moeten in regie komen. We hebben nog wel coaches die de teams begeleiden, maar in het management is flink gesaneerd.’

Contactverpleegkundige Michelle Hanique en contactverzorgende Monique Withoos merken de gevolgen hiervan in hun werk. ‘Wij werken op een locatie voor mensen met dementie’, zegt Hanique. ‘We hebben bijvoorbeeld een enquête gehouden onder hun familieleden en daar kwam uit dat zij wilden dat de afdeling meer warmte zou uitstralen en dat het goed zou zijn om uitstapjes te maken met de cliënten. We hebben nu de ruimte om dat soort dingen te doen zonder over heel veel schijven te moeten gaan en die ruimte nemen we ook. Voor een uitje naar de Efteling bijvoorbeeld hebben we iedereen die we kenden gevraagd om de

Eftelingzegels van Albert Heijn op te sparen om het financieel mogelijk te maken.’ Withoos vult aan: ‘We hebben veel meer inzicht gekregen in wat kan. We zijn vrijer, misschien wel brutaler geworden om dingen te regelen voor de cliënten. Toen we de deuren wilden verven, op verzoek van de familie, kwam de technische dienst met een kleur die niemand zag zitten. Vroeger zouden we die geaccepteerd hebben, nu hebben we die blikken teruggestuurd.’

De verantwoordelijkheid die werken in een zelfsturend team met zich meebrengt, spreekt beiden aan. ‘Je krijgt meer uitdaging’, zegt Hanique, ‘meer zin om dingen voor elkaar te krijgen. We ontwikkelen zelf verbeterplannen die aansluiten bij wat de cliënten willen.’ De gevolgen van het nieuwe beleid zijn merkbaar, stelt Van de Ven. ‘Het werk van de activiteitenbegeleiders is nu veel meer op het individu gericht dan voorheen’, zegt ze. ‘Iedere cliënt heeft zijn eigen weekplanning. Van cliënten en familie horen we terug hoe waardevol dit voor ze is.’

Verantwoording

Hoe gaat dit verder? Metske heeft op dit moment nog geen concreet antwoord, maar heeft hier wel een beeld bij. ‘Dat persoonsvolgend budget is op dit moment nog een virtueel budget’, zegt hij. ‘Het zou heel interessant zijn als het echt geld wordt dat de cliënt in handen krijgt om ons mee te betalen. Of om ons niet te betalen als we iets niet goed doen. Nu krijgen wij het geld nog, van het zorgkantoor, en moeten we dus luisteren naar de wensen van het zorgkantoor in plaats van die van de cliënt. Als bestuurder moet ik over dat geld veel verantwoording afleggen en ik vind dat eigenlijk de onzin ten top. Als dat geld echt naar de cliënt zou gaan, zou iedereen ineens heel anders naar die cliënt gaan kijken. Wat mij betreft prima. We hebben een lange weg moeten afleggen om hier te kunnen komen, want in het verleden kenden we onze kostprijzen niet eens. Nu hebben we inzicht in wat alle activiteiten kosten, dus dan zou het ook fijn zijn als we die vervolgstap zouden kunnen zetten. Het zou een goed selectie criterium geven voor de medewerkers en de organisatie, want de cliënt kan dan écht kiezen.’

Eigen regie behouden

Archipel evalueert eind dit jaar het experiment en bij succes breidt het dit dan mogelijk uit naar meerdere locaties. Het wil dan kijken of het persoonsvolgend budget ook op de afdeling PG kan worden benut. ‘Dan zouden de familieleden van de cliënten een rol moeten spelen in het beheer ervan’, zegt Metske. ‘Maar ik realiseer me wel dat hieraan een potentieel gevaar kleeft. Familieleden kunnen ook zuinig met dat geld willen omgaan met het oog op een eventuele erfenis.’

Toch is met het experiment een ontwikkeling in gang gezet die aansluit bij hoe de maatschappij verandert, vindt Van de Ven. ‘Mensen willen ook bij toenemende kwetsbaarheid eigen regie blijven behouden’, zegt ze. ‘Ik merk dat ook als ik in gesprek kom met nieuwe cliënten. Ze zijn heel blij als ze horen welke mogelijkheden voor behoud van eigen regie we bieden.’ Metske is het hiermee eens. ‘De hoop is alleen dat de verdere ontwikkeling hiervan – bijvoorbeeld in de vorm van bredere uitrol van het persoonsvolgend budget – geen nieuwe bureaucratie zal geven. De overheid en de zorgverzekeraars willen graag van alles precies weten wat

het kost. Naarmate de regie over het geld meer bij de cliënt komt te liggen, wordt het moeilijker om die informatie tot in detail te verstrekken. Maar aan de andere kant: de cliënt zelf verantwoordelijk maken voor zijn budget creëert ook kostenbewustzijn. En als de cliënttevredenheid toeneemt en de kosten worden in de hand gehouden, dan zouden overheid en zorgverzekeraars toch ook tevreden moeten zijn.'

Interview door Frank van Wijck

Meer weten

- Bezoek de [website van Archipel](#)
- Lees meer over [persoonvolgende bekostiging](#)

tags:

[Archipel](#) (59), [Eigen regie](#) (63), [Persoonsvolgende bekostiging](#) (43)